

Klas Allander
Tel: 08-698 85 39
klas.allander
@naturvardsverket.se

BESLUT
2008-09-30 Dnr 411-6079-08

Enl. sändlista

Ansökan om skydds jakt på varg

Beslut

Naturvårdsverket beslutar, med stöd av 23 a, 27 och 33 §§ jaktförordningen (1987:905) samt med beaktande av skyddsreglerna i artikel 12 i art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) och undantagsreglerna beträffande jakt och förvaring av jaktbyte i artikel 16 i samma direktiv samt artikel 9 i Bernkonventionen, att bevilja tillstånd till skydds jakt på en (1) varg i Örebro län inom det område som avgränsas på kartan i bilaga 2 till detta beslut.

Naturvårdsverket beslutar vidare att nedan angivna villkor ska gälla för skyddsjakten. Jakt som inte följer dessa villkor sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott återfinns i 43 och 44 §§ samma lag.

Beslutet gäller under tiden från och med den 1 november 2008 till och med den 20 december 2008. Länsstyrelsen i Örebro län meddelar när jakten får starta under denna period, vilket ska ske efter samråd med jaktutövarna. Jakten är tillåten under 14 dagar inräknat den dag jakten startar.

Detta beslut gäller utan hinder av att det överklagas. Hur beslutet kan överklagas framgår av bilaga 1.

Villkor

Länsstyrelsen ska informera jaktutövarna om deras skyldigheter och vilka villkor som gäller vid förfarandet med den fällda varg. Länsstyrelsen meddelar när jakt får ske, vilket ska ske efter samråd med jaktutövarna. Länsstyrelsen ska snarast meddela till polismyndigheten att jakt får ske samt vilka som utsetts att utföra

jakten. När jakten är genomförd ska Länsstyrelsen omedelbart meddela att jakten upphör.

Naturvårdsverket erinrar om bestämmelserna i 14 – 16 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) om kravet på ammunition klass 1 för kulgevär vid jakt efter varg.

Jaktmetoder

Jakten får bedrivas med i jaktlagstiftningen, för varg tillåtna, jaktmedel och metoder. Jakt vid åtel är dock inte tillåten. En åtel definieras i detta beslut som: ”*animaliskt eller vegetabiliskt material eller annat som utplacerats eller på annat sätt iordningställts i syfte att locka till sig vilt*”.

Var, när och hur många djur får fällas?

Jakten får bedrivas inom det område som avgränsas på kartan till detta beslut (se bil. 2). Länsstyrelsen får, om så krävs, minska jaktområdet inom den områdesbegränsning som utmärkts i bilaga 2. Jakten får även ske på annans jaktområde. Jakten får endast inledas i samråd med Länsstyrelsen. Jakten är tillåten från och med den dag Länsstyrelsen anger som startdag för jakten. Startdagen meddelas till jaktledaren. Jakten är tillåten under 14 dagar inräknat den dag jakten startar.

Länsstyrelsen får avbryta jakten inom jaktområdet så att den tillåtna 14-dagarsperioden för jakt delas upp i två eller flera jaktperioder, även om ingen varg har fällts. Länsstyrelsen får därefter starta jakten igen, när det bedöms att det finns bättre förutsättningar för att varg ska fällas.

Jakten får ske under tiden från och med en timme före solens uppgång till och med en timme efter solens nedgång. En varg får fällas.

Vilka får utföra jakten?

Länsstyrelsen utser en jaktledare. Jaktledaren utser efter samråd med Länsstyrelsen de personer som får delta i jakten. Deltagare i jakten ska ha nyttjanderätt till jakt inom del av det område som avgränsas på kartan till detta beslut (se bil. 2). Jakten ska genomföras i samråd med Länsstyrelsen, som får vara behjälplig med att lokalisera vargen. Länsstyrelsen ska på lämpligt sätt följa jaktens genomförande. Länsstyrelsen rapporterar resultat och vilka erfarenheter som vunnits under jakten till Naturvårdsverket.

Vilka djur får fällas?

En varg i området, som avgränsas på kartan (bil 2). Andra vargar är fredade. I första hand bör en vuxen varg fällas.

Avlysning

Länsstyrelsen ska omedelbart avlysa jakten när varg fällts eller påskjutits innan jakttiden löpt ut.

Anmälan av fälld eller påskjuten varg

Skytten ska omedelbart anmäla till Länsstyrelsen när en varg fällts eller påskjutits.

Besiktning av fälld varg

Skytten ska uppvisa den fällda vargen samt skottplats/fallplats för länsstyrelsens besiktningsman. Fälld varg får inte flyttas från fallplatsen innan djuret besiktigats av besiktningsmannen.

Hantering av fälld varg

I enlighet med 33 § jaktförordningen tillfaller det fällda djuret staten och ska i samråd med polisen omhändertas av Länsstyrelsen för vidarebefordran till Statens Veterinärmedicinska Anstalt för obduktion.

Länsstyrelsens åtgärder i samband med skyddsjakten

Länsstyrelsen utser en besiktningsman som besiktigar det fällda djuret. Besiktningsmannen ombesörjer för Länsstyrelsens räkning omhändertagande av det fällda djuret, eller om djuret endast påskjutits, kontrollerar att eftersök genomförs eller vidtar andra nödvändiga åtgärder.

Länsstyrelsen meddelar när jakten får starta, vilket ska ske efter samråd med jaktutövarna. Länsstyrelsen meddelar även att jakten är slut om djuret fällts eller påskjutits innan jakttiden löpt ut, och ska snarast delge polismyndigheten och de som får bedriva jakten detta på lämpligt sätt. Länsstyrelsen ska också i samband med anmälan informera skytten om dennes skyldigheter och vilka villkor som gäller för förfarande med djuret.

För att säkerställa att jakten sker på ett effektivt sätt bör Länsstyrelsens personal vara behjälplig med lokalisering av vargen samt ska på lämpligt sätt följa jaktens genomförande och hålla kontakt med utsedd jaktledare. Länsstyrelsen ska också hjälpa till med att lokalisera och ha kontrollen på vargar i angränsande revir.

Länsstyrelsen ska snarast efter slutförd jakt överlämna en skriftlig rapport till Naturvårdsverket om utfallet av jakten. Rapporten, som också utgör rapporteringsunderlag till EG-kommissionen i enlighet med art- och habitatdirektivets artikel 16, punkt 2, ska innehålla uppgifter om djurets kön, samt tidpunkt (datum och klockslag), plats (fastighet, kommun, koordinater i rikets nät) och hur djuret fällts (jaktmetod). Av rapporten ska även framgå vilka eventuella erfarenheter som vunnits i samband med jakten.

Bakgrund

Rickard Södergren m fl. har 2008-09-03 ansökt om att Naturvårdsverket medger tillstånd till att i skadeförebyggande syfte skjuta en (1) varg som under 2007 och 2008 vid 5 tillfällen attackerat hundar samt får vid 2 tillfällen inom Hasselforsreviret i Örebro- och Värmlands län. Sökanden anför att vargarna angripit får vid två tillfällen under 2007, att tre jakthundar dödats under hösten och vintern 2007, att en hund skadats lindrigt juni 2008 samt att en jakthund dödats augusti 2008. Sökanden anför vidare att åtminstone en av vargarna tycks ha större benägenhet att döda tamdjur än de tidigare vargarna i området. Vidare anføres att förutsättningarna för att bedriva jakt med lösa hundar har omöjliggjorts eller starkt försvårats i området samt att möjligheten att ha tamdjur har märkbart påverkats.

Naturvårdsverket har 2008-09-03 begärt yttrande av Länsstyrelserna i Örebro och Värmlands län samt Viltskadecenter.

Monica Stenefjord skriver i e-post 2008-09-05 att hon fått uppgift om att Örebro läns kennelklubb varit med och undertecknat en begäran om skydds jakt på en varg som i södra länsdelen dödat jakthundar. Som medlem i kennelklubben vill hon på hennes och många av hennes hundvänners vägnar påpeka att de inte ställer upp på den begäran.

Viltskadecenter föreslår i yttrande 2008-09-08 att Naturvårdsverket ger tillstånd till skydds jakt på en vuxen varg. Vidare föreslås att en så kallad varggrupp med representanter från berörda jaktvårdskretsar och Länsstyrelserna i Örebro och Värmland bör bildas i området för att ordna en vargtelefon eller liknande där aktuell information om vargars rörelser (t ex var rendez-vous platsen finns eller var vargar senast ringades) kan spridas för att ge jägare möjlighet att undvika att släppa sin hund i de områden där risken för tillfället är störst.

Beträffande vargförekomsten i det aktuella området skriver Viltskadecenter att våren 2008 har det sannolikt skett en föryngring i Hasselforsreviret. Även våren 2007 var det en föryngring i reviret och under påföljande vinter, 2007/2008 rörde sig enligt inventeringen 5 vargar i reviret, inklusive ett revirmarkerande par. Under säsongen 2007/2008 är det osäkert huruvida det finns ytterligare ett vargpar NV om Hasselfors, benämnt Björneborg. Utbredningen av detta eventuella revir är högst osäker.

Viltskadecenter skriver vidare att enligt genomförda DNA-analyser har vargarna i reviret under 2007/2008 ett skandinaviskt ursprung. Tiken är mycket sannolikt från Hasselfors och hanen härstammar från Julussa (2) reviret i Norge. I samband med (100 m bort) skada på hund samlades det in spillning som visade sig komma från en varg med ursprung i Julussa (2) reviret (Norge). Denna varg har identifierats via DNA vid flera tillfällen under vintern och sommaren, senast inom Hasselforsreviret, såsom gränserna var kända 07/08. Spillning efter vargen

har även hittats i området för ytterligare ett hundangrepp, spillningen kan dock ej kopplas direkt till angreppsplatsen.

Åtminstone fyra hundar har, enligt Viltskadecenter, angripits av varg under de senaste 12 månaderna inom ett område som med stor sannolikhet omfattas av Hasselforsrevirets gränser så som det spårats under vintern 2007/2008. Under sommaren 2007 dokumenterades två vargangrepp på tamdjur i reviret. Viltskadecenter gör bedömningen att utifrån den utbredning som dokumenterats på Hasselforsreviret under den gångna säsongen är åtminstone tre av de angripna hundarna klart inom revirets gränser. Den fjärde angreps strax nordöst om Hasselforsreviret som reviret är dokumenterat under den gångna säsongen. Vargarna i området kan inte sägas vara mer benägna än andra vargar att angripa tamdjur. De ligger dock i det övre skiktet bland alla vargrevir vad avser angrepp på hundar. Viltskadecenter anser att skydds jakt på en vuxen varg i detta skede är en väl motiverad skadeförebyggande åtgärd i Hasselforsreviret. Efter Viltskadecenters yttrande blev ytterligare en hund angripen i reviret.

Länsstyrelsen i Örebro län skriver i yttrande 2008-09-10 att Hasselforsreviret sträcker sig från Finnerödja i Örebro län, österut mot Kristinehamn i Värmlands län. Vidare når reviret norrut mot Degerfors och E18 samt in i Värmland i trakterna av Björneborg. De yttre revirgränserna är dåligt kända. Kärnområdet i reviret är mellan Finnerödja-Åtorp-Svartå. Vargreviret har genomgått stora förändringar de senaste åren. Alfatischen hittades död i augusti 2006 och kvarlevor av den dåvarande alfahannen hittades i maj 2007. Ytterligare tre vargar har avlidit under 2006 och 2007 (2 skydds jakt, 1 trafikskada). Under 2007 har en norsk vargkanna konstaterats i reviret m h a DNA-analyser. Om denna varg är en del av föräldraparet är osäkert, men åtminstone tre vuxna vargindivider har kunnat konstaterats med hjälp av DNA. Vintern 07/08 har ett revirmarkerande par spårats, samt på senvintern minst 5 djur tillsammans vilket indikerar förnyring under 2007. Rapporter om sedda vargvalpar, koncentration av vargspillning under maj-juli och hörobservation av vargvalpar i juli 2008 visar att det har skett förnyring även under 2008.

Beträffande skadeförebyggande åtgärder skriver Länsstyrelsen att ett 40-tal tamdjursägare har beviljats bidrag till rovdjursstängsel inom reviret 1999-2007. År 2006 fanns det 32 registrerade fårägare i reviret och andelen tamdjursägare som har rovdjursstängsel bedöms som hög. Länsstyrelsen har vid upprepade tillfällen varnat för att släppa hundar utan uppsikt i det aktuella området och att på olika sätt säkerställa att inte vargar finns i jaktområden innan man släpper sin hund. Länsstyrelsen delar även ut ”vargpinglor” till dem som jagar inom vargreviren. I de aktuella fallen med dödade hundar har inte pinglor använts. I det sista fallet har hundägaren uttalat att han, efter avspårning av vägar, tar den risk som finns att varg kan angripa jakthundar. Angreppet skedde i samband med träning inför kommande harjakt.

När det gäller skador konstaterar Länsstyrelsen att inget vargangrepp på får har dokumenterats på Örebro sidan av reviret under 2007 eller 2008 samt att den karta med platser för angrepp på hund som bifogats ansökan stämmer dvs. fyra angrepp på hund i Örebro län.

Länsstyrelsen i Örebro län gör bedömningen att angreppen i de båda länen är omfattande och att de gjorts av samma varggrupp samt att det inte sägas att de aktuella vargarna är mer benägna att ta tamdjur och hundar eller att de skulle ha mera ”onormalt” beteende än andra vargar. Angreppen har också skett utsträckt över en relativt lång period och över ett ganska stort område. Detta medför svårighet att avgöra om det är en eller flera skadegörande individer, samt att avgränsa ett ”lämpligt jaktområde”, där dessa skadegörande vargar uppehåller sig. En försvårande omständighet är också att varggruppen fått valpar i år. Detta innebär att ungvargar riskerar att bli utan en av sina föräldradjur vid en eventuell skydds jakt.

Vid en samlad bedömning finner Länsstyrelsen att allvarliga skador har inträffat, vilket kan sägas berättiga till skydds jakt. Angreppen har dock relativt sett skett under en ganska utsträckt tid och inom ett relativt utbrett område. Detta bidrar till osäkerheten kring urvalet av skadegörande individ samt det faktum att skydds jakten kan innebära att vargvalpar blir föräldralösa, vilket är starka omständigheter som talar emot skydds jakt. Därmed kan man i detta fall inte betrakta skydds jakt av ”en vuxen individ” som endast riktad mot en enda skadegörande individ, eftersom en hel varggrupp kan komma att påverkas starkt om ett vuxet föräldradjur försvinner. Beslut i detta fall är en svår avvägning utifrån gällande regelverk, med hänsyn till uppkomna skador och med hänsyn både till djurskyddet och till löshundsjakten. Efter det att länsstyrelsens yttrande inkom till verket blev ytterligare en hund angripen av varg.

Länsstyrelsen i Värmlands län har i yttrande 2008-09-11 skrivit att vargarna i Hasselforsreviret befinner sig i huvudsak i Örebro län men ibland även i Värmlands län där de 2007 genomförde två attacker på får och en på hund. Vid den ena av fårattackerna saknades stängsel på flera hundra meter utmed ett dike och vid den andra var stängslet bristfälligt. Den dödade hunden släpptes i närheten av den plats där ägaren några dagar tidigare hade funnit vargspillning. Dessa fakta är viktiga för att bedöma orsaken till skadorna och för bedömningen av den samlade skadebilden. Länsstyrelsen skriver vidare att Länsstyrelsen har goda erfarenheter av skydds jakt på varg och har i princip inget emot att skydds jakts beslut fattas i detta fall. Dessa vargar är dock i första hand en angelägenhet för Länsstyrelsen i Örebro län.

Allan Jacobsen, Finnerödja, har 2008-09-11 via e-post protesterat mot eventuell skydds jakt på vargar inom området. Han anför att man inte kan säkerställa att rätt varg skjuts, att det oetiskt att jaga djur som har ungar, att man riskerar att förvärpa situationen samt att de skador som man hänvisar till i ansökan är direkt

ett resultat av felaktiga val av ägarna till hundarna som släppt dessa mitt i ett känt vargrevir.

Länsstyrelsen i Örebro län meddelade i 2008-09-24 att ytterligare en hund angreps kvällen den 23 september i kanten av Hasselforsreviret.

T.o.m. 2008-09-25 har det under 2008 inkommit 14 döda vargar till Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA). Sju med stöd av Naturvårdsverkets beslut, tre är trafikdödade, en med hänvisning till skydds jakt på enskilda initiativ, två med ej fastställd dödsorsak samt en skabbangripen

Skäl

Juridiska förutsättningar för skydds jakt

Skydds jakt efter varg kan ske genom särskilt myndighetsbeslut med stöd av 23 a och 27 §§ jaktförordningen (1987:905). För att tillstånd till skydds jakt ska kunna beviljas krävs att vissa villkor är uppfyllda. Det ska inte finnas någon annan lämplig lösning och skydds jakten får inte försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde och att det skall ske för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom (23 a § jaktförordningen).

Rovdjurspolitikens riktlinjer

När det gäller skydds jakt på varg anförs följande i propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57:

”Innan det föreslagna etappmålet är nått bör skydds jakt tillåtas endast i begränsad omfattning. Främst bör skydds jakt kunna tillåtas inom renskötselområdet. Det gäller då främst vargar som etablerar revir inom för rennäringen särskilt olämpliga områden. En förutsättning för skydds jakt bör dock vara att stammen som helhet i landet visar en positiv utveckling mot etappmålet (s. 42).

Vidare skrivs i propositionen att:

”Även utanför renskötselområdet bör skydds jakt kunna tillåtas i begränsad omfattning innan etappmålet är nått. Det kan främst gälla enstaka individer i situationer med allvarliga skadeproblem som inte rimligen kan lösas på annat sätt. Också i en situation där vargstammen ökar snabbt kan det vara motiverat att möta lokala problem med skydds jakt. Givetvis är det också i dessa fall en förutsättning att vargstammen i landet som helhet visar en positiv utveckling.” (s. 43).

Naturvårdsverkets bedömning

Naturvårdsverket gör en samlad bedömning i varje enskilt fall. Verket gör bedömningen utifrån flera olika aspekter. Verket bedömer skadornas omfattning,

under hur lång tidsperiod som skadorna skett, om skadeförebyggande åtgärder gjorts och vilka möjligheter till förebyggande av skada som finns samt möjlighet till annan lämplig lösning än skydds jakt. Verket beaktar också vargstammens utveckling i landet som helhet samt vargarnas genetiska ursprung. Vidare bedömer verket om det går att identifiera speciellt skadegörande individer.

De upprepade angreppen på hundar (6 angrepp under drygt ett år) under en relativt begränsad tid gör att Naturvårdsverket i detta fall bedömer skadan som allvarlig. Den dokumenterade benägenheten för varg inom ett revir att ta flera hundar under en begränsad tid gör sammantaget att problemen med dessa vargar bedöms vara värre än vad som kan väntas vid en vargetablering i Mellansverige.

Rovdjurspolitiken talar om att skydds jakt främst ska gälla enstaka individer i situationer med allvarliga skadeproblem som inte rimligen kan lösas på annat sätt. Också i en situation där vargstammen ökar snabbt kan det vara motiverat att möta lokala problem med skydds jakt. Naturvårdsverket är mycket restriktiv till skydds jakt på varg, men har möjlighet enligt 27 § jaktförordningen att fatta beslut om skydds jakt på skadegörande individer.

Riksdagen har i sitt beslut om rovdjurspolitiken lagt fast ett etappmål för vargstammens utveckling som är 20 föryngringar, motsvarande ca 200 individer (Prop. 2000/01:57 Sammanhållen rovdjurspolitik). Länsstyrelserna har ansvaret för inventeringen av varg. Viltskadecenter har på Naturvårdsverkets uppdrag koordineringsansvaret för varginventeringen. Vargstammen i Sverige har enligt Viltskadecenter ökat från 7 föryngringar år 2000/2001 till preliminärt 19 föryngringar vintern 2007/2008 varav en i gränstrakterna mot Norge. Förutom dessa 19 föryngringar har vinterns inventeringar resulterat i preliminärt 14-21 revirmarkerande par varav 3 i gränstrakterna med Norge. Enligt det skandinaviska vargprojektet har vargstammen en årlig genomsnittligt ökning på 27% mellan 1992-2006, baserad på antalet flockar och par. Sammantaget visar vargstammen en positiv utveckling i landet som helhet.

Den illegala jakten, som enligt vargforskningsprojektet begränsar tillväxten av vargstammen, försvårar möjligheterna att nå såväl etappmålet som att nå gynnsam bevarandestatus. Detta medför i sin tur att möjligheterna till en utökad legal skydds jakt på varg skjuts på framtiden.

Vargarna i Hasselforsreviret har under de senaste 13 månaderna angripit 6 hundar. Det går inte att peka ut exakt vilken/vilka vargar som varit inblandade i angreppen, men angreppen på hund i reviret är högre än väntat.

Med hänsyn tagen till den ovan beskrivna skadebilden bedömer Naturvårdsverket att tillstånd till skydds jakt är motiverat och bör ges på en varg som orsakat skada i området. Jakt är i detta fall en lämplig lösning och en förebyggande åtgärd för att förhindra allvarliga skador, eftersom det har visat sig att dessa vargar river hundar vid fler tillfällen än det som kan väntas av vid en

vargetablering. Vargar med ovan beskrivet beteende är mycket problematiska och minskar möjligheten att både tamdjursägare och jägare accepterar vargetableringar i området.

Länsstyrelsen blir ansvarig för att administrera skyddsjakten, utse jaktledare och bestämma när den får ske inom tidsramen 1 november till 20 december. Naturvårdsverket vill avvakta med jaktstarten. Dels hinner ungarna bli större och dels börjar möjligheten till snö gör det möjligt att spåra varg.

Eftersom skydds jakt endast kan hjälpa till att minska risken för angrepp i området bedömer Naturvårdsverket att arbetet med att intensifiera försöken till förebyggande åtgärder är viktigt.

Att förebygga att varg skadar eller dödar jakthundar är svårt. Det torde dessutom vara än svårare att förebygga detta i ett område där varg redan angripit och dödat ett antal hundar och där vargarna blivit vana vid detta beteende. Därför vill Naturvårdsverket peka på vikten av att försöka med fler metoder för att sammantaget försöka förebygga effektivare. Den förebyggande metod som är känd, och som prövas i förebyggande syfte samt är praktiskt möjlig och rimlig att tillämpa på självständigt arbetande jakthundar, är så kallade pinglor, d.v.s. metallbjällra som fästs i hundens halsband och som kan avskräcka varg genom det främmande ljudet. Metoden torde kräva att samtliga hundar som används vid s.k. löshunds jakt, i ett stort geografiskt område, förses med pinglor. Det är på sikt möjligt att genomföra sådana insatser. I dagsläget har det delats ut ca 3000 hundpinglor för jakthundar i Sverige. Viltskadecenter ska under tre år utvärdera effekten av användning av hundpinglor på hundar. Naturvårdsverket har kännedom om att en hund med hundpingla har angripits av varg.

Naturvårdsverket påtalar vikten av att Länsstyrelsen fortsatt informerar om att pinglor finns och ser till att pinglor finns tillgängliga och distribueras till jaktlagen. Även andra skadeförebyggande metoder bör prövas. Det finns flera föryngringar av varg samt revirmarkerande par av varg som berör Örebro län. Naturvårdsverket vill peka på vikten av att arbetet med förebyggande åtgärder fortsätter. Naturvårdsverket anser att det är av största vikt att förebyggande åtgärder bör vidtas i det aktuella områdena inte bara när det gäller jakthundar utan även för hägnade tamdjur.

Länsstyrelsen bör i samråd med jägarorganisationerna fortsätta arbetet med att dela ut s.k. hundpinglor och att upprätta ”varggrupper” i kända revir. ”Varggruppen” kan hjälpa till att sprida aktuell information om vargars rörelser (var de uppehåller sig ofta och var vargar senast ringades) för att ge jägare möjlighet att undvika att släppa sin hund i de områden där risken för tillfället är störst.

Vargarna är av skandinaviskt ursprung. Med hänsyn till skadebilden i detta fall, den relativt gynnsamma utvecklingen för varg i landet som helhet samt

Miljödepartementet
Skandinaviska vargprojektet (Skandulv)
Direktoratet for Naturforvaltning, Norge
Skogs- och Jorbruksministeriet, Finland
Rådet för rovdjursfrågor

Var ska beslutet överklagas?

Naturvårdsverkets beslut kan överklagas hos länsrätten. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Naturvårdsverket.** Adressen framgår av beslutet. Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Naturvårdsverket överklagandet och handlingarna till länsrätten.

När ska beslutet senast överklagas?

Överklagandet ska ha kommit in till Naturvårdsverket **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet.

Vad ska överklagandet innehålla?

Överklagandet ska vara skriftligt och det ska vara undertecknat.

I skrivelsen ska Ni ange:

Ert namn, adress, personnummer/organisationsnummer och telefonnummer,

vilket beslut som Ni överklagar t.ex. genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer,

hur Ni anser att Naturvårdsverkets beslut ska ändras och varför det ska ändras samt

om det finns motparter i ärendet bör Ni ange deras namn, adress och telefonnummer

